

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIV. (9)
No. (Štev.) 38

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES.
20. SEPTIEMBRE (Setiembre) 1956

DELAVSTVO VELIKE BRITANIJE ODBIJA SODELOVANJE S SOVJETSKIMI SINDIKATI

London, začetek septembra

Zveza britanskih strokovnih organizacij (T.U.C.) je na svojem nedavnem kongresu v Brightonu z veliko večino glasov odbila predloge za sodelovanje s sindikati za železno zaveso in s Svetovno federacijo sindikatov, ki jo vodi komunisti. Kongres, ki je zasedal od 3. do 7. septembra je v tem vprašanju izglasoval zaupnico generalnemu svetu zveze, ki stoji na stališču, da med svobodnimi delavskimi organizacijami Zahoda in takimiimenovanimi “sindikati” v komunističnih državah obstajajo tako globoke razlike, tako glede svrhe sindikalnega gibanja kot glede svobode posameznika, da je sleherna skupna diskusija nemogoča.

Zveza, ki skupaj predstavlja preko 8.260.000 organiziranih britanskih delavcev, je to svoje stališče že ponovno potrdila na vrsti povojnih kongresov. Toda letos je nastopil nekaj novih činiteljev spriču katerih je bilo videti manj gotovo kakšno bo stališče kongresa. Razpustitev kominforma in drugi znaki spremenjene sovjetske taktike, ki vsi merijo na popuščanje mednarodne napetosti, so bili glavna opora tistim delegatom na kongresu, ki so terjali obnovitev sodelovanja s Svetovno federacijo in s sindikati v komunističnih deželah. Takšno sodelovanje, da naj bi bilo v korist mednarodne solidarnosti delavskega razreda. Parole te vrste bi ugnile, kot je marsikdo mislil, nalete ti na odmev v sedanjem času, ko se britansko sindikalno gibanje občutno nagiblje na levo v vprašanjih notranje gospodarske politike. Kongres je na primer nekaj dni pred debato o stikih s komunističnimi organizacijami enoglasno odobril resolucijo, s katero se malone napoveduje vojna gospodarski politiki torijevske vlade. Zavrača apel finančnega ministra Macmillana za vzdrževanje od novih mezdnih zahtevkov in hkrati zahteva vrnitev k planskemu gospodarstvu. Končno je treba omeniti, da smo bili vprav letos priča novemu vtihotapljanju komunistov v ključne postojanke nekaterih pomembnejših strokovnih organizacij v Britaniji, na primer v vodstvo sindikata strojnih delavcev in sindikata rudarske zveze.

Vendar je debata jasno pokazala, da se britansko delavstvo precej dobro zaveda ugodnosti, ki jih uživa v svobodni družbeni ureditvi in je obenem dovolj obveščeno, da ve kakšni so končni cilji Sovjetske Rusije in njenih sindikalnih organizacij. Generalni tajnik zveze Sir Vincent Tewson je v tem oziru povdaril, da se težnje Rusije in svetovnega komunističnega gibanja sploh niso prav nič spremenile v zadnjem času, njihov cilj je še vedno osvojitve sveta. Raz govarjati se s sindikati iz komunističnega bloka, da nima prav nobenega smisla, ker ti sindikati niso svobodni, da bi se lahko potegovali za koristi svojih članov. — Da so sindikati v totalitarnih deželah zgolj orodje v rokah države, je v jarki luči predočil predstavnik zveze občinskih uslužbencev, ugledni britanski sindikalist Jack Cooper, ki je prikladal v spomin vtise s svojega obiska v Jugoslaviji. Jack Cooper je naglasil, da britanski sindikati ne morejo imeti prav nič skupnega z delavskimi organizacijami v Jugoslaviji. Ko se je na primer zanimal za odmerjanje dohodkov delavstva v državi, ki jo tako vneto proglašajo za “delavsko”, mu je nek jugoslovanski funkcionar pojasnil, da država celotni narodni dohodek že v naprej razdeli po določenem ključu; nekaj odpade na vojsko, nekaj na investicije, nekaj na delavske plače itd. Država torej že kako leto v naprej določi delavske dohodke. Ni govora o tem, je rekel Cooper, da bi delavstvo kot tako imelo kakršnokoli besedo pri odmeri svojih plač in prav tako ni govora o kaki pravici do stavke. Skratka, v Jugoslaviji — kot seveda tudi v vseh drugih komunističnih državah — sindikati ne morejo vršiti tiste temeljne naloge strokovne organizacije, ki je zaščita delavskih koristi.

Nek drug delegat — B. A. Bagnari, predstavnik pisarniških nameščencev — je v ognjevitnem govoru opozoril na

SUEZ MED ZAPADOM IN VZHODOM

Po neúspešnem zaključku kairske konference, na kateri je Egipt odločno odklanjal sleherno možnost o kakršni koli tuji kontroli nad sueškim prekopom, je Nasser objavil svoj načrt o sklicanju konference držav, ki uporabljajo Suez in drugih, ki so zainteresirane na tem vprašanju. Na njej naj bi sestavili mednarodni posvetovalni organ, ki bi pomagal egiptčanski sueški družbi pri upravi in vzdrževanju prekopa, ne bi pa imel ta organ kakršno koli oblast nad ožino, ki bi bila v opreki z egiptčansko suvereniteto nad prekopom. Anglija in Francija sta Nasserjev predlog takoj odklonili, USA pa ga je vzela v pretres.

Konferenca vzhodnega bloka

Nasserjevemu predlogu so se odzvale vse države sovjetskega bloka, vključno Jugoslavija, arabske države, Indija, Indonezija, Cejlon, vsega skupaj nad 20 držav. Anglija in Francija sta predložili sueško zadevo Varnostnemu svetu v obvestilo, ne da bi zahtevali akcijo proti Egiptu. Eden in Mollet sta tudi objavila, da bosta Anglija in Francija uporabili vojaško silo proti Egiptu le v skrajnem slučaju, medtem ko je Eisenhower na tiskovni konferenci poudaril, da USA sile zaradi Sueza ne bo uporabila.

Tuji piloti odšli

Bivša sueška družba s sedežem v Parizu je potem sporočila vsem svojim ladijskim pilotom, da smejo zapustiti svoja mesta 15. septembra. Ta dan je sueško področje zapustila večina tujih pilotov, tako da so ostali za vodenje ladij skozi prekop samo egiptčanski in grški piloti. Nasser je objavil, da bo Egipt smatral za sabotažno dejanje sleherno neprijavljeno odsotnost tujih pilotov. Zato so vsi tuji piloti pisмено obvestili novo egiptčansko sueško družbo o svojem odstopu, veljavnim z dnem 15. septembra.

Eden pred parlamentom

Pred britanskim parlamentom, ki ga je Eden sklical preteklo sredo, je njegova vlada objavila v sporazumu s Francijo in USA ustanovitev Organizacije držav, ki uporabljajo sueški prekop, ki bo vzdrževala lastne pilote za vodstvo svojih ladij skozi prekop. V ta namen je sklicana za sredo, 19. t. m. konferenca 18 držav, ki so se bile udeležile prve sueške londonske konference. Eden ni povabil ZSSR, Indije, Indonezije in Cejlona. Nasser je na ta Edenov korak objavil, da ga smatra za težko provokacijo, ki more povzročiti vojno. Laburistična opozicija je ostro napadla Edena, da vodi Anglijo v propad. Oglasila se je Moskva in izjavila, da pomeni ustanovitev take organizacije težko kršitev sueške konvencije iz l. 1888 in nevaren korak k novi svetovni vojni. Pri glasovanju zaupnice je Eden zaradi konserva-

vstajo poznanjskih delavcev in je povdaril, da britanski sindikati sice želijo mednarodno sodelovanje delavskih organizacij, toda takšno sodelovanje mora počivati na skupnih interesih in na skupni ideologiji.

Stališče zveze, da noče imeti ničesar “uradnega” opraviti niti s Svetovno federacijo sindikatov, niti z laži - delavskimi organizacijami za železno zaveso, je treba pozdraviti. Zanj je glasovalo več kot 6 milijonov članov, proti dvema milijonoma. In potrditev tega stališča je tem bolj razveseljiva, ker prihaja v času, ko si Sovjetska zveza na vso moč prizadeva, da bi preko svojih agentur, vpregla v svoj voz delavska gibanja v zahodnih državah.

Upajmo, da bodo tudi tisti, ki še danes, morda dobronamerno, iščejo zvez s komunističnimi organizacijami, sprevrneli, da so v zmoti in da bodo spoznali, da je komunizem v resnici doslej najhujši izkoriščevalec delavstva. Želeti pa je tudi, da se mogočna britanska sindikalna zveza, ki temelji na stoletnih demokratskih izročilih, ne bo zadovoljila samo z negativnim stališčem do komunizma, z golim odbijanjem sodelovanja z inozemskimi komunističnimi sindikati, ampak bo zavzela tudi pozitivno stališče do problema in bo zastavila svoje sile za osvoboditev delavstva, ki danes ječi pod komunističnim jarmom.

B.G.

tivne večine v parlamentu seveda dobil zaupnico.

Bulganinova pisma

Bulganin je poslal Edenu in Molletu osebni pismi, v katerih ju opozarja, naj se Anglija in Francija vzdržita neprevdanih korakov, in poudarja, da ZSSR podpira Egipt. Položaj je nevaren in more privedi do težkih posledic za zapadne velesile. Eisenhowerju je tudi poslal osebno pismo, toda o vprašanju razorožitve in prepovedi atomskega orožja.

Odhod tujih državljanov iz Egipta

Anglija, Francija, Italija in Nemčija so pozvale svoje državljane, ki so v službah v Egiptu, naj, če le morejo, zapuste to državo. Medtem je egiptčansko vojno brodovje imelo štiridnevne manevre v bližini Sueza, sovjetske ladje pa so pripeljale nove količine orožja in sovjetske pilote za službo v prekopu ki so jo takoj nastopili.

Konvoji z egiptčanskimi piloti

V soboto, 15. t. m., je 41 ladij v konvoju pod vodstvom egiptčanskih in grških pilotov brez težav preplulo sueški prekop. Egiptčanski tisk je to dejstvo prikazal kot dokaz, da more Egipt sar vzdrževati prekop. Ravnatelj bivše sueške družbe v Parizu Jacques Georges Picot pa je dejal, da verjetno nova organizacija, ki jo je predlagal Eden, ne b mogla uspevati, ker samo piloti niso dovolj za varno plovbo po prekopu. Egipt ima namreč vse ostale naprave v prekopu pod svojo kontrolo.

Moskva napada Anglijo in Francijo

Nasser je v nedeljo v govoru po radiju odločno zavrnil Edenovo organizacijo in izjavil, da bo njena izvedba privedla do vojne. Moskva je isti dan obtožila Anglijo in Francijo, da se pripravljata na vojno. Objavila je tudi, da bo zadev s svoje strani predložila Varnostnemu svetu. Irak in Sirija pa sta sporočila Varnostnemu svetu, da smatrata pri sootnosti francoskih čet na Cipru kot grožnjo miru in varnosti v Sredozemlju in posredno nevarnost za svetovni mir.

Indija posreduje

Indijski Nehru je poslal v Kairo svojega odposlanca Menona, ki je imel z Nasserjem daljši razgovor potem, ko je prvi imel polurno konferenco s sovjetskim veleposlanikom v Egiptu. Iz Kaira namerava Menon odpotovati še v London. Menijo, da hoče Indija posredovati v zadevi sueške krize in poskušati najti mirno rešitev spora.

Dulles v London z novim načrtom

Dulles je iz Washingtona odpotoval v London, da se udeleži nove konference, ki je sklicana za sredo. S seboj nosi načrt za podporo Anglije in Francije in Evrope sploh v slučaju težav oskrbe s petrolejem z Bližnjega Vzhoda. Govoril je o ameriškem posojilu v višini 500 milijonov dolarjev in o prodaji ameriškega petroleja Evropi. Dulles tudi meni, da bi bilo treba pošiljati petrolejske ladje okoli južne Afrike, namesto skozi Suez. Prekop bi tako ostal brez zadostnega prometa in bi sčasoma postal težko breme Egiptu. Na ta način bi zapad prisilil Nasserja na nova pogajanja za mednarodno kontrolo te vodne poti. Pomorski strokovnjaki menijo, da je pot okoli Afrike predraga in bi morali povečati petrolejsko brodovje vsaj za 40%, če bi

Poiskus sovjetskega gospodarskega prodiranja v Latinsko Ameriko

Komunistično gospodarsko prodiranje v latinsko Ameriko postaja po mnenju severoameriških političnih osebnosti polagoma vedno bolj učinkovito. Menijo, da ZSSR igra pri tem čakajočo igro. Dovoljuje satelitskim gospodarskim odposlancem prihajati in odhajati — ne da bi dosegali kakršne koli vidne uspehe — obenem pa daje vedeti zaostalim južnoameriškim državam, da ima na razpolago široko gospodarsko in finančno pomoč, če le hočejo zanjo prositi. Toda doslej iz Kremlja še niso storili takih velikih gospodarskih korakov z močnim političnim pritiskom, kakor so to napravili v južni Aziji.

V zvezi s temi načrti pripravlja Mikojan, moskovski gospodarski strokovnjak, daljše potovanje po Južni Ameriki. V Washingtonu menijo, da je tak obisk vsak trenutek mogoč, pa zaenkrat pripisujejo tej možnosti le propagandni značaj. Reakcija latinskoameriških držav je bila doslej hladna. ZSSR ima di-

El presidente de la O. E. A. llegó en visita oficial

Llegó a esta capital el presidente del Consejo de la Organización de los Estados Americanos, doctor César Tulio Delgado, quien ha sido declarado por el gobierno argentino huésped oficial. El viajero permanecerá hasta el jueves próximo.

Fué recibido en el aeropuerto de Ezeiza por el ministro de relaciones exteriores y culto el embajador de Colombia, doctor Abelardo Forero Benavides; el embajador argentino ante la OEA, doctor Eduardo Augusto García; el jefe de ceremonial del Estado, señor Rufino Laspiur; el director de relaciones publi-

cas del Ministerio de Relaciones Exteriores, ministro Julio César Banzas, y otros funcionarios de ese departamento de Estado.

El doctor Delgado dió comienzo a sus actividades oficiales con un homenaje a la memoria de San Martín, consistente en la colocación de flores al pie de su monumento. Posteriormente visitó al ministro de relaciones exteriores, y después fué recibido por el presidente provisional de la Nación. Un cuarto de hora después presentó sus saludos al vicepresidente.

Obisk predsednika Organizacije ameriških držav

V Buenos Aires je prispel na obisk predsednik Sveta Organizacije ameriških držav dr. Cesar Tulio Delgado. Argentinska vlada ga je proglasila za gosta države.

Na letališču na Ezeizi so visokega gosta sprejeli in pozdravili minister za zunanje zadeve in bogočastje, kolumbijski veleposlanik pri argentinski vladi, argentinski veleposlanik pri Organizaciji ameriških držav, šef državnega ceremoniala in višji funkcionarji zunanjega ministrstva.

Svojo uradno funkcijo v Buenos Airesu je dr. Delgado začel s poklonitvijo spominu generala San Martina. Na vzhodje njegovega spomenika je položil venec, zatem je obiskal ministra za zunanje zadeve dr. Costo ter imel z njim daljši razgovor. Sprejet je bil tudi pri začasnemu predsedniku republike generalu Aramburu-ju. Svoje pozdrave je pa izrazil tudi podpredsedniku republike kontraadmiralu Rojas-u.

IZ TEDNA V TEDEN

Volilna kampanja v USA se nadaljuje. Demokratiški govorniki opozarjajo svoje volilce na nevarnosti, v katere volijo republikanska vlada državo in predseem napadajo Dullesa zaradi neodločnosti v vodstvu ameriške zunanje politike. Dobesedno ne omenjajo že trikrat spremenjeno ameriško politiko do Egipta v zadnjih petih mesecih, vendar je iz govorov razvidno, da letijo mnogi očitki tudi na ta problem. Časopisje trdi, da je očitno, da USA že dolgo ni imela tako malo sposobnega zun. ministra, kakor je Dulles. Eisenhower pa je pozval republikance, naj ne zapadajo malobrižnosti, ki jo je opaziti v stranki vsak dan bolj.

V Washingtonu se je v ponedeljek začela konferenca ameriških držav, na kateri razpravljajo o gospodarskem razmahu obeh Amerik. Konferenca je posledica dogovora med amerišskimi predsedniki na panamski konferenci 22. julija t. l. V mestu Nitcheroy v Braziliji pri Rio de Janeiro so morilci ustrelili v uradu šefa vrhovnega sodišča države Rio Myrtaristedesa Toledo Pizo. Ni znano, če je umor političnega značaja ali pa posledica krivičnega sodnega postopka. Zadeva je v preiskavi.

Argentina, Brazilija in Uruguay se pripravljajo na konferenco SATO. Verjetno bodo določili Montevideo za sedež konference.

Papež Pij XII. je govoril zdravnikom, ki se udeležujejo Kongresa katoliških

hoteli zadostno in dovolj hitro zalagati predvsem Evropo s petrolejem. V nasprotnem slučaju bodo v Evropi prisiljeni petrolej racionirati in zvišati cene vsej ostali produkciji. Temu pa sledi nova težka gospodarska kriza.

plomatске odnose za sedaj samo z Argentino, Uruguayem in Mehiko. Zato bi moglo tako Mikojanovo potovanje imeti za ZSSR nasproten učinek.

Reakcija javnega mnenja in pomanjkanje pripravnega diplomatskega stroja za propagando na široki podlagi bi mogla povzročiti nezaželen odpor proti sovjetskimi gospodarskim ponudbam. Države, ki bi za sovjetski gospodarski razmah prišle v poštev, pa se istočasno verjetno boje izbruha navdušenja lokalnih levčarskih in protiameriških skupin.

Resnična nevarnost pa po mišljenju ameriških gospodarstvenikov leži drugje. Skoro vse južnoameriške države, z izjemo ene ali dveh, nimajo sredstev za uspešno izkoriščanje svojih petrolejskih bogastev. Politično ne morejo ali nočejo povabiti severnoameriški kapital za poživitev te industrije. Tozadevna sovjetska pomoč, podana v taki obliki kakor so jo ponudili Indiji, bi mogla postati

zdravnikov v Rimu in poudarjal, da zdravniška znanost ne more nikdar dovoliti evtanazije, odprave plodu in drugih zdravniških posegov, ki z vso jasnostjo naprotujejo božjemu zakonu.

Francija se nahaja pred težko gospodarsko krizo, ter je bil Mollet prisiljen posvetovati se s člani svoje vlade o sestavi novega državnega proračuna sredi resnega položaja, v katerem je Francija v Alžiru in zaradi Sueza.

Hruščev je iz Moskve odpotoval v Jugoslavijo, kjer se bo nekaj časa “mudil na oddihu”, kakor je objavila Tass.

EOKA na Cipru nadaljuje s svojimi napadi na britanske in francoske vojaške postojanke. Objavila je, da ne bo pristala na pogajanja z okupatorji, dokler se ne vrne škof Makarios iz izgnanstva.

Francoska vojska v Alžiru je zapletena v hude borbe z uporniki. Na obeh straneh je bilo v zadnjih dneh veliko žrtev. Uporniki so dobili nove pobude za srdečijo borbo proti Fratičozom zaradi uspešne Nasserjeve sueške politike.

USA je pozvala ZSSR, naj opusti svoje teritorialne zahteve do Japonske in čim prej sklene mir s to državo. Na podobno prošnjo iz Tokija je ZSSR odgovorila, da je pripravljena znova začeti pogajanja za mir.

Rdeče kitajske čete so ponevno vdrele v Burmo in zavzele velike predele te dežele. Rangunska vlada je poslala oster protest v Peking. Kitajci so zasedli najvažnejše prehode iz Burme v Tibet in Assam.

silno privlačna zanje. Nove sovjetske vrtalne naprave, ki jih v USA smatrajo za manj vredne od svojih te vrste, toda so dovolj dobre, da se zanje zanima celo več severnoameriških petrolejskih družb, so naprave v ostalem petrolejskem svetu dober vtis. Nič manj zanimanja zanje ne kažejo tudi južnoameriške države.

Sovjetska pomoč za razvoj petrolejske industrije bi zato mogla najti v južni Ameriki ugodna tla, če jo ponudijo brez političnih zahtev in z ugodnimi nedolgarskimi plačili. Protiameriško razpoloženje, ki sedaj ovira severnoameriške gospodarske investicije v južnoameriške države, bi mogli sovjeti uspešno izkoristiti v svoj prid.

Komunistični blok ima še druge gospodarske prednosti za južnoameriške države, ki jih USA ne morejo nuditi. Na Madžarskem, n. pr. izdelujejo majhne Diesele lokomotive, kakršnih v USA nimajo. Odlično morejo služiti nekaterim južnoameriškim železniškim sistemom. Poleg ugodnosti, da sovjetskemu bloku ni treba plačevati nabavljeni material z dolarji, ima sovjetsko blago pred ameriškim še to prednost, da je mnogo cenejše. Za mnoge južnoameriške države pa kakovost izdelkov ni tako važna, kakor je njih cena. Sovjetski blok daje (Nadaljevanje na 2. strani)

Na "novem Martinu"

Prijatelj g. Janez Primožič iz Avstralijske nam v pismu, ki smo ga objavili v zadnji številki Svobodne Slovenije želi mnogo nadaljnjih uspehov na "novem Martinu". Osebnost mu na pismo še nismo odgovorili. Da pa na odgovor ne bo predolgo čakal, mu ga glede "novega Martina" pošiljamo kar po Svobodni Sloveniji, ker bo urejanje novega slovenskega središča v Buenos Airesu v ulici Ramon L. Falcon 4150, gotovo zanimalo rojake tudi po ostalih kontinentih.

O selitvi Svobodne Slovenije, Društva Slovencev, Dušnopastirske pisarne, Duhovnega življenja, Oznanila in raznih kulturnih ter verskih organizacij in ustanov iz dosedanje hiše v ulici Victor Martinez 50 v nove prostore na slovenskem zemljišču v ulici Ramon L. Falcon 4150, smo poročali.

Po načrtu za pozidavo slovenskega sveta na "Ramon Falconu" bo na tem prostoru stala velika dvorana. Tu bodo tudi zidani prostori za uredništva navedenih listov. Sedež bodo imele tudi vse verske in slov. kulturne organizacije ter socialne ustanove. Skratka: V načrtu je, da bo tu na razpolago prostor za vse, kar potrebuje slovenska skupnost za svoje delo. Vsega tega danes še ni. Ni še zbranega toliko denarja, da bi bilo mogoče v celoti že sedaj izvesti ves ta načrt. Zato na tem prostoru stoji še vse dosedanje stavbe. V prvem delu hiše so tudi še stranke in teh prostorov sedaj še ni mogoče uporabljati. Za uredništva listov, Društvo Slovencev, knjižnico in za ostale organizacije ter ustanove je bilo treba v naglici napravitičasne prostore, ki pa še kar odgovarjajo svojim namenom.

Novi prostori na Ramon Falconu na desni strani stavbišča so razdeljeni takole: Zraven prostorne kuhinje je lepa in velika gostinska soba. V njej je začasno tudi še knjižnica Društva Slovencev. Društvo Slovencev ima svoje prostore zraven gostinske sobe, nato je soba Svobodne Slovenije in zraven nje Dušnopastirske pisarne, Duhovnega življenja, Oznanila itd. V ozadju zemljišča bodo zidano garažo preuredili za knjižnico. Tu bodo tudi seje in manjši sestanki.

Največja potreba slov. organizacij v Bs. Airesu je primerna dvorana. Ko bo postavljena na Ramon Falconu velika moderna dvorana s odrom, bo to vprašanje rešeno. Tega načrta pa gotovo še ne bo mogoče tako hitro izvesti. Ker pa organizacije prostor za sestanke in notranja zbiranja potrebujejo že sedaj, bo to vprašanje rešeno takole: Na dnu stavbišča bodo od garaže na desni strani do garaže na levi strani zgradili leseno dvorano, v kateri bo prostora od 400 do 500 ljudi. To dvorano bo med tednom mogoče pregradi s tremi stenami, da bodo lahko tako v treh prostorih nemoteno seje in zbiranja. Ob nedeljah in praznikih bodo pa premaknjive stene odstranili in bo tudi dvorana lahko služila za kapelo, ki bo v zidani garaži, njena stena proti dvorani bo pa prebita in se bo zapirala z vrati.

Prav sedaj urejajo te prostore. Ko bodo dela končana, bodo v kapelo preselili tudi nedeljsko službo božjo za Slovence, ki je sedaj Bs. Airesu v salezijanski kapeli na Belgrano. V kapeli na Ramon Falconu bo imela v oltarju svoj prestol brazjanska Mati božja.

Tako sedaj počasi nastaja novo slovensko središče v Buenos Airesu. Že nekaj prihaja v nove prostore precej ljudi, ko bodo pa dela s postavitvijo vseh dosedanjih zasilnih prostorov končana in bo urejen še prostrani vrt, bo pa to središče gotovo privlačilo vedno več rojakov. Saj bodo našli tu vedno slovensko družbo, tu bodo lahko uredili vse pri listih in društvih, na razpolago bodo imeli tudi knjižnico Društva Slovencev dobili pa tudi domačo zdravo hrano.

Kakor vsaka velika stvar, tudi ta zahteva veliko, veliko sredstev. Rojaki so doslej že veliko žrtvovali. Pa bodo še več, ker se zavedajo, da za postavitve skupnega slovenskega doma ne sme biti nobena žrtev prevelika. Saj bo to najlepši spomenik slovenske narodne zavednosti in poštrevnosti.

Vso akcijo za ureditev in pozidavo prostorov na slovenskem svetu v ulici Ramon L. Falcon 4150 vodi direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini g. Anton Orehar.

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi možnost plačil za svoje industrijske pošiljke v hranivih in drugih surovinah.

Sueška kriza nudi južnoameriškim državam ugodne gospodarske možnosti vsaj za kratko dobo. Nevarnost otežko-

Maša in spominska proslava za generala Leona Rupnika

Ob desetletnici smrti generalnega inšpektorja Slovenskega domobranstva generala Leona Rupnika je bila v nedeljo, dne 16. septembra 1956, ob pol enajstih dopoldne na slov. pristavi v Moronu maša za pokoj njegove duše. Imel jo je direktor slov. dušnih pastirjev v Argentini g. Anton Orehar.

Vabilu pripravljalnega odbora se je odzvalo okoli 400 rojakov. Bili so zbrani domobranci ter predstavniki slovenskega protikomunističnega javnega in organizacijskega ter kulturnega življenja in slov. protikom. tiska. Navzoča je bila tudi vdova pok. generala Rupnika ga Olga s hčerko Ksenijo, njenim možem g. dr. Stankom Kociptom in sinom ter obema generalovima sinovima častnikoma Vuletom in Evgenom ter njuni-ma gospema.

Pri maši je pel Slovenski pevski zbor Gallus pod vodstvom g. dr. Julija Savellija. Po evangeliju je imel g. direktor Anton Orehar lep cerkveni nagovor. V njem je najprej omenjal negodovanje, ki je prišlo do izraza v Franciji in Alžiru, ko so francoski duhovniki na fronti nudili svojo pomoč tako lastnim rojakom kot tudi alžirskim upornikom. Poudaril je, da je — po besedah kardinala Lienarta iz Lyona — vsak duhovnik dolžan in v posesti pravice pomagati ranjenim in bolnim, naj bodo katerikoli in da jih noben razlog države ne sme ovirati v izkazovanju očetovske ljubezni, ki izvira od Boga.

V smislu tega cerkvenega pojmovanja so tudi slovenski duhovniki po dolžnosti svojega verskega poslanstva letošnje leto opravljali sv. maše za duše pokojnih protikomunističnih borcev, ne vtičaje se v osebno prepričanje tistih, ki molijo, ali za katere se molitve opravljajo.

Deseta obletnica smrti generala Rupnika nas je spomnila na moža, ki je v kritičnih letih zgodovine dal na razpolago svoje znanje in delo, ter končno žrtvoval življenje v boju za najhujšim sovražnikom krščanske kulture, s komunizmom. Take obletnice nam nalagajo dolžnost hvalečnosti do tistih, ki so se žrtvovali, da bi mi mogli živeti, so pa tudi opomin, da ne pozabimo, zakaj smo odšli od doma.

Komunizem nam je še vedno nevaren. Kajti kot sistem, ki proglašaa materializem in zanika duhovne vrednote, kaj lahko zapelje tudi nas, da začnemo tako živeti, kot komunizem oznanja. Paziti moramo, da ne izgubimo prvotne gorečnosti in da dosledno odklanjamo vsako zvezo, ki bi jo radi komunisti postavili med našo vero in svojim zmotnim naukom.

Sv. oče Pij XII je v okrožnici "Humani generis" z dne 1. junija 1949 izrekel izobčenje nad tistimi, ki se priznavajo h komunističnemu svetovnemu nazoru in odločil, da je treba komunizem odreči sv. zakramente.

Varovati se moramo tudi tkzv. protikomunizma, ki je v tem, da sicer sovraži komunizem, toda ničesar ne stori, da bi načela krščanstva zmagala v družbi, zlasti na socialnem področju in tako odzvela komunistični propagandi njeno najbolj uspešno krilatico, ki je pomagati zatiranim slojem iz bede, kamor jih je vrgel brezsrčni kapitalistični sistem.

Tudi moramo v smislu želje sv. očeta Pija XII. moliti za vse, ki trpijo pod komunizmom, da ostanejo stanovitni. V veliko tolažbo so vsem besede iste-ga papeža: "Nikoli ne bo Vsemogočnji Bog dopustil, da bi njegovi zvesti otroci, ki so dobre volje, žalostno podlegli, ločeni od Kristusa, v boju za zveličanje".

Po končani maši je g. direktor Orehar izmolil za pokoj duše generala Rupnika molitve "Reši me".

Spominska proslava

Na istem prostoru je bila nato žalna spominska slavnost za generala Rupnika in vse padle protikomunistične borce.

Za uvod vanjo so se po slovenski pristavi razlili turobni akordi žalostinke Oj Doberdob, nato udarne Naprej zastave Slave. Tej so sledile pesmi "Vsi so prihajali" in "Za slovensko domaćijo". Ob teh pesmih je v spominu vseh

členja prevoza petroleja in drugih surovin v Evropo ustvarja zanje nove gospodarske prilike. Podržavljenje je za južnoameriške države že stara zgodba. Če se močno zvišajo ladijski prevozniki stroški — kar ni nemogoče — bodo razlike v cenah, ki sedaj škodujejo njihovemu gospodarstvu na evropskem trgu, izgubile važnost ali pa sploh izginile.

V takem slučaju bo ameriško vodstvo na južnoameriškem trgu resno ogroženo.

zaživila slovenska zemlja v svez grozoti komunistične revolucije med drugo svetovno vojno ter odločnega nastopa slovenske domobranske vojske.

Na oder je stopil g. Emil Cof. Povedal je namen te spominske proslave za vse tiste, "ki so dali največ, kar so premogli, svoja življenja v borbi proti nenarodnemu in brezverskemu komunizmu in za svobodo naših domov ter vero naših očetov. V tej borbi res sedaj nismo zmagali. Morali smo jo prekiniti in zapustiti domovino. So nekateri, ki se sprašujejo, ali so bile vse naše borbe brez uspeha in vse žrtve zaman in ali so zastoj darovali svoje življenje general Rupnik in drugi naši junaki."

Govornik naglašaa, da je v dno duše prepričan in da to prepričanje dele z njim gotovo vsi navzoči, pa tudi bratje in sestre doma, "da vse te žrtve niso bile zastoj in da bo prej ali slej zmagala pravica nad krivico, dobro nad zlim".

Zatem je nadaljeval: "Ko smo pred enajstimi leti zapuščali domovino, so nas zahodni zavezniki gledali po strani. Nekateri so nas kar očitno zmerjali z izdajalci. Toda ni preteklo niti eno leto pa so se poedincem že začele odpirati oči o nameni mednarodnega komunizma. Danes vidimo, da so največje svetovne sile na zapadu odločno protikomunistične. Za to spremembo svetovnega javnega mnenja imajo zasluge tudi naše žrtve".

"Toda mi, pripadniki malega slovenskega naroda, smo se te največje rešee varnosti zavedli že davno pred pričetkom zadnje svetovne vojne. In da smo se tega zavedli tako zgodaj, ima poleg drugih pokojnih in živih velikih slovenskih mož, vidne zasluge tudi pok. general Rupnik".

Omenja, da ne namerava navajati generalovih življenjskih podatkov. Te je objavila že Svobodna Slovenija. Govoriti hoče o generalu Rupniku kot vojaku in odličnem poznavalcu komunizma. Navaja kot dokaz njegove sposobnosti dejstvo, da je kot Slovenec že v Avstriji, ki Slovincem gotovo ni bila naklonjena, postal generalštabni častnik kot sin slov. gozdarskega inšpektorja na Primorskem. Velik ugled je užival tudi v jug. vojski. Tudi komunisti so v njem zgodaj spoznali sposobnega in neizprosnega nasprotnika, ko jim je kot poveljnik šumadijske divizijske oblasti v Kragujevcu preprečil velikopotezne sabotažne akcije, ki so jih pripravljali v tamošnjem Vojno-tehničnem zavodu. Zato so komunisti leta 1941 takoj, ko je general Rupnik prišel v Ljubljano, proti njemu začeli z nizkotno lažno propagando, češ, "da je Nemcem izdal utrube", da je v njihovi službi itd. "Že tedaj so komunisti začeli širiti propagando, da general Rupnik pripravlja ustanovitev "bele

GORIŠKA IN PRIMORSKA

Težave in muke pri volitvi tržaškega župana

Volitve na Tržaškem so že zdavnaj mimo. Izvoljeni občinski odborniki so si med seboj morali izbrati župane in tako so na posameznih občinah zasedli svoja mesta: v Miljah predstavnik socialistično - komunistične liste in dosedanji župan Giordano Pacco, v Dolini znova potrjeni Dušan Lovriha, v Nabrežini Dušan Furlan, v Repentabru Josip Bizjak iz Cola, v Zgoniku pa tudi kandidat kominformistično-titovske zveze. Tako je vprašanje bodočega župana ostalo nerešeno samo še v Trstu. Tam so na prvi seji samo zavrnili izvolitev kom. kandidata Dušana Kodriča, potem pa začeli izbirati med seboj, kdo bi utegnil biti župan. Demokristjani so uvodoma izjavili, da se niso mogli zediniti na skupnem kandidatu z drugimi tremi strankami, da pa bodo vztrajali na takšnem možu, ki bo znal voditi italijanski Trst. Pripomnili so tudi, da bo njihov kandidat odstopil, ako bi bil izvoljen z glasovi bodisi z desnice bodisi z leve, kajti niti z enimi niti z drugimi demokristjani nimajo istih ideoloških pogledov. Ko so vsi ostali predstavniki drugih strank podali svoje mnenje o glasovanju, je prišla vrsta tudi na dr. Agneletta, predstavnika Slovenske liste, ki je v slovenski dejal: "Kot predstavnik demokratičnih Slovencev čutim svojo dolžnost, da v tej visoki zbornici govorim v slovenskem jeziku, jeziku slovenskih volilcev, ki so me sem poslali, poslušajoč se pravice, ki jo Slovincem daje ne samo londonski sporazum, ampak tudi ustava italijanske republike." Vrišč in vpitje iz vrst novofašističnih odbornikov in tudi iz občinstva je preprevilo besede dr. Agneletta, ki je v italijanski najprej ponovil že izgovorjeno v slovensčini in dodal: "In med pravice spada tudi pra-

garde". Že tedaj, ko še ni bilo nikjer nobene vaše straže. Dobro so se zavedali, da bodo komunistični zločini sprožili protiakcijo, zato so nastop protikomunistov že vnaprej blatili."

G. Cof je tu znova naglašil, "da vsi vedo, da so Vaške straže nastale kot samoobramba slovenskega prebivalstva v stiski pred komunističnim revolucionarnim nasiljem in okupatorjevimi represalijami, na iniciativo samih mož in fantov z namenom, da zavarujejo svoja življenja in življenja svojih dragih in imetje, ker tega niso storili laški okupatorji, čeprav je to bila njihova dolžnost po mednarodnem vojnom pravu".

Govornik navaja, da je general Rupnik prišel v ožji stik s protikomunističnimi borci šele leta 1943, ko je kot ted. ljubljanski župan na prošnjo raznih delegacij in vplivnih posameznikov posredoval pri prvem okupatorju - Nemcu za iste, ki so jih "rdeči s pomočjo laških topov in oklopnih avtomobilov razbili - Turjak - Grčarice. Te skupine so potem postale osnova nove obrambne organizacije, Slovenskega domobranstva, ki se je osnovalo popolnoma v soglasju s predpisi haaške konvencije za okupirane pokrajine". Govornik omenja, da novi okupator generalu Rupniku ni dovolil, da bi imel kakršnekoli stike z domobranstvom. Z njimi je pa le prišel v stik kot govornik na raznih protikomunističnih zbiranjih, na katerih je zgostil program borbe proti komunizmu v geslo: Bog-Narod-Domovina.

Končno je govornik navajal, da je general Rupnik v emigraciji odklanjal možnost, da bi se umaknil in rešil. Iz njegovega poslovnega pisma družini se jasno vidi, da se je dobro zavedal kaj ga čaka. "Toda hotel se je boriti do konca proti brezbožnemu komunizmu in s svojo osebno žrtvijo povečati pomen žrtve Peterlina in Križa in tisočev drugih znanih in neznanih junakov, ki so dali svoja življenja v borbi za visoke ideale, ki so: Bog-Narod-Domovina".

Z vzklikom "Slava jim", ki so ga ponovili vsi navzoči, je g. Emil Cof zaključil svoj lep spominski nagovor.

Pisatelj domobranskih novel in črtic g. Ivan Korošec je nato prebral poslo-vilno pismo pok. generala Rupnika svoji družini, domobrancem in slovenskemu narodu. To pismo je napravilo na vse-globok vtis. G. Tine Kovačič je pa za zaključek prebral prav za to priložnost napisano črtilo Srečanje. V njej se g. Ivan Korošec toplo spominja srečanja s pok. generalom na tenisu v boju s komunisti. "Mi domobranci" je bila pesem, ki je zatem zadonela z gramofonske plošče.

Ganljivo je bilo, ko se je nato dvignila vdova generala Rupnika ga Olga ter se prisrčno zahvalila vsem navzočim za udeležbo in lepo počastitev spomina njenega moža generala Rupnika.

vica govora v lastnem jeziku. Potem ko sem slišal izjave predstavnikov raznih strank in skupin glede njih zadržanja pri volitvah, ki so pred nami, izjavljam tudi, da bom za sedaj oddal belo glasovnico."

Potem so volili. Demokristjani strnjeno za dosedanjega župana Bartolija, (Nadaljevanje na 4. strani)

HRVATSKE NOVINE

so nov hrvatski list, ki je ta mesec začel izhajati v Buenos Airesu kot mesečni. V zaglavju pravi, da so Hrvatske novine "demokratsko izvenstrankarsko glasilo", ki "branijo vrednosti naše tradicionalne zahodne kulture in solidarnost vseh državljanov Hrvatske brez razlike na stan in poreklo, se borijo za osebne, nacionalne, politične in verske svoboščine, so za vzpostavitev Hrvatske države za Združeno Evropo".

Hrvatske Novine izdaja Konzorcij, katerega člani so lahko "Hrvatje ali prijatelji hrvatskega naroda v Argentini in izven Argentine, ki sprejemajo podane emernice in vplačajo kot članarino po 1.000 argentinskih pesov ali 50 ameri-kih dolarjev naenkrat ali pa v obrokih ekom letošnjega in prihodnjega leta."

V "Javnem pozivu" na vpis v "Konzorcij Hrvatske Novine" je nadalje objavljeno, da so ustanovitelji Konzorcija izvolili začasni Izvršni odbor z nalogo, da podvzame vse potrebno in preskrbi sredstva za ustanovitev mesečnika, nato pa da dela na tem, da bi se vpisalo toliko članov, da bi se zagotovilo teden-sko izhajanje lista in po možnosti tudi ene publikacije v španskem jeziku z isto svrhu.

Izvršni odbor je sestavljen takole: Predsednik dr. Mateo Jeličić, podpredsednik prof. Zvonko Mustapić, gospodarski tajnik ing. Milorad Lukac, knji-

ARGENTINA

Argentina je v nedeljo 16. septembra praznovala prvo obletnico osvobodilne revolucije. Uradnih slavnosti ni bilo, pač pa so pripravile demokratske politične stranke in razne druge ustanove vrsto spominskih proslav. V Bs. Airesu je bilo na Majskem trgu veliko spominsko zborovanje. Vsi listi so že več dni prej objavljali članke, v katerih so popisovali dogodke, ki so se odigrali pred izbruhom revolucije in ki so končno privedli do nje in zrušili Peronistični režim. Predstavniki vojske, mornarice in letalstva so ob obletnici revolucije položili vence pred vojaško grobnico na pokopališču Chacariti, v kateri je pokopan umrl vodja te revolucije in po njenem uspešnem zaključku tudi njen prvi predsednik general Eduardo Lonardi. V imenu predsednika republike je položil v enecina Lonardi grob njegov po-bočnik. Po vseh vojaških enotah so bile maše za vse žrtve osvobodilne revolucije. Podpredsednik republike kontraadmiral Rojas je prisostvoval maši za padle mornarje v pomorski šoli v Rio Santiago. Ob obletnici osvobodilne revolucije so v vladni palači tudi odkrili doprsni kip umrlega predsednika generala Lonardija v dvorani, v kateri so doprsni kipi vseh dosed. argentinskih predsed-nik. Kip prikazuje Lonardija v uniformi armadnega generala.

Na obletnico revolucije so imeli časnikarji tudi priložnost za razgovor s predsednikom republike gen. Aramburujem. Postavljali so mu razna vprašanja, na katera je odgovarjal. Dejal je, da je vlada sporočila narodu svoje poglede na politična, socialna in gospodarska vprašanja javno in odkrito. "Sedaj doživljamo evolucijo z logičnimi nemiri in večnimi nestrpnosti." Glede bodočnosti je dejal, da je absolutno polna vere. Država dopušča možnost za udejstvovanje, s čemer dela čast svobodi, pridržuje si pa pravico in dolžnost da nastopi v njeno obrambo, kadar bi bilo potrebno. Končno je zopet naglasil, da oborožene sile budno pazijo, da se izpolni nameni osvobodilne revolucije, da so med seboj intimno identificirane z demokratskim poslanstvom ter z osebno odgovornostjo v nalogi, da se za vse čase vzpostavi demokracija in da se prepreči, da bi še kdo kdaj izgraval narod.

Predstavnika Krščansko-demokratske stranke v nacionalnem posvetovalnem odboru dr. Manuel V. Ordoñez in Juan A. Allende sta podala ostavko na svoja mesta v tem odboru. Do njunih ostavk je prišlo zaradi aretacije prvaka te stranke v Rio Negro dr. Manuela Salgada, ki je tudi član pokrajinskega posvetovalnega odbora v Rio Negro. Notr-mih. je v zvezi z njegovo aretacijo objavilo, češ, da je hujskal delavstvo na stavko. Prvak krščansko demokratske stranke dr. Ordoñez je izjavil, da so "znotraj osvobodilne revolucije ljudje, ki jo kompromitirajo" Glede nadaljnje-ga zadržanja te politične skupine napram vladi, je pa dejal, da ima v tem pogledu sedaj besedo vlada. Krščansko demokratska stranka je obtožila zveznega interventorja province Neuquen, da je v gornji zadevi postopal protizakonita. Ta interventor je te dni tudi odstopil.

V Bs. Airesu so začeli cepiti otroke od 6 mesecev do 6 let in žene v drugem stanju s cepivom Salk proti nevarni in nalezljivi boleznii polio.

V Bs. Aires je prišel na prijateljski obisk župan mesta Köln v Zahodni Nemčiji. Je to dr. Max Adenauer, sin kanclerja dr. Konrada Adenaurja.

V Bs. As. so prejšnji petek stavkali trgovski nameščenci. Vlada je stavko proglasila za protizakonito. Policija je pa ugotovila, da so stali zanj tudi komunisti. Na več mestih je napravila preiskavo in zaplenila velike količine propagandnega materiala.

Nacionalna konvencija Radikalne stranke bo meseca novembra. Sestala se bo v Tucumanu in bo določila kandidate za volitve, ki bodo prihodnje leto.

Izvozna in uvozna banka v USA je odobrila Argentini kredit 100 milijonov pesov za nakup raznih industrijskih strojev.

ževni tajnik Ivo Bogdan, odborniki: prof. Ante Vitaić Jakaša in dr. Pero Vukota, revizorja: Mate Krvavica in dr. Jerko Iljadica.

Hrvatske Novine ureja posebni odbor sporazumno z Izvršnim odborom Konzorcija. Sestava uredništva pa bo objavljena, ko bo sestavljeno.

V "Javnem pozivu" izdajatelj Hrvatskih Novin tudi sporočajo, da so jim hrvatski frančiškani v Argentini dali na razpolago kartoteko naročnikov bivšega lista "Glas sv. Antuna".

Novice iz Slovenije

V javno razpravo so doma dali prednačrt zakona o avtorskem pravu. Po tem osnutku so pod zaščito in skrbstvom države književna, znanstvena in umetniška dela jugoslovanskih državljanov bodisi, da so bili objavljena v državi ali v tujini ali pa da sploh niso bili objavljena. Zaščitena so tudi dela inozemskih državljanov, ki se prvič objavljajo v Jugoslaviji. Avtorska pravica traja ves čas življenja avtorja in 50 let po njegovi smrti. Avtorska pravica do fotografskih in kinematografskih del traja 10 let, do del uporabne umetnosti, kakor tudi do zapisov, magnetofonskih posnetkov narodnih, književnih in umetniških del pa 20 let.

Na seji Sveta za socialno varstvo LRS so razpravljali o problemih socialnega varstva v Sloveniji in o bodočih nalogah Sveta. Med drugim so ugotovili, da je sadaž v Sloveniji nad 13.700 otrok in mladine pod družbenim varstvom. Med temi je okrog 3.600 otrok brez staršev pod skrbništvom, 10.000 otrok, katerih starši niso zmožni vzgojevati, pa je pod nadzorstvom skrbniških organov. Se pravi, da je gornje število otrok tudi pod stalnim komunističnim vplivom in je deležno tudi samo vzgoje v komunističnem duhu. Na seji so nadalje ugotovili, da sadaž deluje v Sloveniji 85 domov za stare in onemogle. Ker je pa med zdravimi onemoglimi tudi precej duševno bolnih,

so sklenili, da bodo sedanji dom za onemogle na Tratah pri Mariboru preuredili samo zduševno bolne stare in onemogle ljudi.

Umrli so. V Ljubljani: Marijan Videčič, Radoje Hudoklin, akad. kipar in prof. na Akademiji upodablajočih umetnikov, Štefan Strok, delavec, Alma Perič, roj. Kutin, Josip Rosshäupel, upok., Jože Gerbec, železničar v p., Avgust Slana, odvetniški uradnik v p., Karel Arčon, žel. v p., Martin Ban, poštni upok., Marija Kadunc, Franja Bremšak, roj. Jančar, upok. Tob. tovarne, Lojze Polajnar, komercialni pomočnik direktorja Gradbenega podjetja Tehnika, Ivan Beseničar, mojster preizkušne mehanike, Anton Eršte, študent medicine, Helena Lenarčič-Močilnikar, Marija Pogačnik, Franc Lenarčič, Anka Čarman in Henrika Berlič-Kovačič, učiteljica v p. v Celju, Frančiška Hubad, roj. Ferkan v Zapužah, Marija Bizjak, roj. Kos, pos. na Stožicah, Mihael Žnidar, čevljar, mojster v Mengšu, Rudolf Izlaker v Celju, Mihael Trobec, poš. upok. na Raketu, Franc Žetko, dipl. elektrotehnik se smrtno ponesrečil v Kopru, Adolf Zlindra, čevljar, mojster v Litiji, Leon Petrovič na Viču, Jože Trobec, študent biologije iz Črnega vrha nad Polhovim Gradcem, Franc Pečar, upok. v Kranjski gori, Alojzija Pfaff v Novem mestu in Lucija Herle v Solčavi.

Slovenci v Argentini

BUENOS AIRES

Balantičev večer

Drugi letošnji literarni večer Slov. kult. akcije je bil preteklo soboto posvečen pesniku Francetu Balantiču. Zdi se, da se je prirediteljem z njim mudilo, ker niso hoteli počakati na novembrsko obletnico njegove smrti, da bi tako stal v lepi zaporedni vrsti prejšnjeletnih njegovih večerov.

Program tega večera je bil, kakor je to že za pozdravnimi besedami omenil g. Simčič, sestavljen tako, da nam je skušal vsaj v prvem delu, bolj kot Balantičev genij, približati Balantiča - človeka. Prav zaradi tega je bil večer prijetno presenečenje po vsebini, kakor tudi po izvedbi sami.

V prvem delu je ga. Vombergarjeva, prava sosedica in poznavalka Balantičevega doma, brala prijetno domače podan oris tistega koščka zemlje in ljudi na njem, s polji in travniki, gozdovi in vodami, pa belimi vrhunci v ozadju, ki je po Bil Balantičovo dušo in jo plemenitil za najvišje in najlepše: umetnost. V kratkih in zanimivih Utrinkih je g. Debeljak podal spomine na srečanja z Balantičem, kateri razkrivajo v svojih drobcih poglede v njegovo pe-

niško delavnico in označujejo tedanji čas srečanj in razhodov. Prav Debeljak je otel pogube Balantičeve pesmi in sam šteje med svoja najvažnejša kulturna dejanja, da ko že "ni mogel prepričati njegove fizične smrti, je prepričal vsaj ubojstvo Balantiča - pesnika". Nato je g. Fink bral pričevanja treh, ki so bili v zadnjih trenutkih v njegovi bližini: partizanskega poveljnika Semič-Dakija, domobranskega častnika in Stanka Tomažiča, ki je bil med tistimi redkimi, ki so se v zadnjem hipu rešili z begom. Tako je v tem delu večera Balantič zaživel svoje polno življenje pred nami od detinskih let v rojstni hiši preko solanja, pobega od doma in prvega pesnenja pa do ognjene plamenice, ki je použila njegovo zemsko trhljost.

V drugem delu smo uživali Balantičovo poezijo ob zvenenju akordov Beethovnov glasbe. Najprej je zapel v svoji značilni: Prošnja za besedo, kakor se pokopimo tudi mi, preden pobožno vstopimo v božji hram... Potem so sledili manjši, vsebinsko zaokroženi cikli, da je tudi tako njegov duh vsaj v miniaturi stal v popolnosti ustvarjalne sile pred nami. Bil je užitek ob odličnih reci-

tacijah poslušati njegove verz, kakor bi natakali najboljšim prijateljem čisto zlahtnino v čaše. Balantiča ne bo prešel čas: vedno bo lep in spoštovan, na katerem koli kontinentu ga dobo brali.

Tokrat so recitatorji presenetili z dobrimi recitacijami, predvsem ga Volovškova s finim in doživetim podajanjem ter ga. Igličeva s polno in žametno barvitostjo glasu, ki je najbolj pri žalostinski dosegla svoj višek. Gg. Jerbič in Smersu nista zaostajala: vendar prvi preveč ljubi pianissimo, drugi pa naj pridno vadi, ker je obdarjen z vsem, kar potrebuje dober recitator.

Novost in popolnost večera je povečala izvedba nekaterih Balantičevih prevodov. Tako je poljski prevod soneta Vse - Wszystko (Gonarski soneti) z vso dušo podal g. Kawecki. V angleščini je prevedena žalostinka - Elegy, katero je bral g. King - Prime. Ista je predstavljena tudi v španščini - Elegía in jo je odlično recital g. Sanguinetti. To je bilo pomembno sodelovanje in poklon tujece našemu velikemu pesniku.

Oder je krasil nov, lep doprsen kip Balantiča, najnoveše delo kiparja g. Ahčina, na zavesi v ozadju pa je po eni izmed ilustracij B. Remčeve bil simbolično prikazan Balantič v ognju groze plapolam... Lični programi so imeli na naslovni strani to ilustracijo, notri pa podoba Balantičevega kipa in besedni program. —jkc.

V Lanusu je bila v nedeljo, 16. septembra lapa mladinska prireditev. Pripravili sta jo tamošnja delovna odseka SDO in SFZ. Udeležba rojakov na njej je bila velika. Poročilo bomo objavili v prihodnji številki.

Zabavna prireditev Slovenske besede je preteklo soboto zvečer privabila v obširne prostore kluba Excelsior v Santos Lugares izredno veliko množico naših rojakov, ki se je ob prvovrstni postrežbi in prijetni muziki Harmony Jazz mogla razživeti v vsej svoji polnosti. Z veseljem je ugotoviti, da k prireditvam Slovenske besede vedno pride lepo število naših rojakov z Goriške in Primorske.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V družini g. Janeza Strah in njegove žene g. Marije, roj. Koepinger v Lanusu, se je 2. septembra rodil sinček, ki je pri krstu dobil ime Janez-Jože. Družino g. Marjana Lobode in njegove žene, g. Albince, roj. Žonta je pa razveselila hčerka. Krstil jo je g. Ladko Lenček CM na ime Marija Helena. Za botra sta pa bila gđ. Štefka Žonta in g. Ivan Smole. Srečnim staršem naše čestitke.

21. oktober:
OTVORITEV
IN
BLAGOSLOVITEV
SLOVENSKEGA DOMA
V SAN JUSTO

ZAKLJUČEK SMUČARSKEGA DRŽAVNEGA PRVENSTVA

Bertoncelj državni prvak v skokih Bariloche, 11.9.56.

V petek 7.9 so se vršili skoki na improvizirani skakalnici v zgornjih predelih catedralskih smučišč. V soboto 8.9 je kratki smuk do vojaškega zavetišča zaključil letošnje državno prvenstvo.

V skokih se je kvalificiral prvi Dinko Bertoncelj, pred čilencem Vera, pred De Ridderjem in lanskim zmagovalcem Mendozom Canevo.

V smuku je odnesel zmago Bolivijanec René Farwig. Drugi je bil Severno-amerikanec Woods, tretji buenosaireški zastopnik Carlos Eiras, četrti Caneva. Bariločani so v smuku precej zaostali za gosti. Rosenkjerja najdemo na devetem mestu, Bertonclja na enajstem.

V drugi kategoriji je dodal Francé Budinek vrsti svojih letošnjih uspehov še prvo mesto v smuku in tako pobral vse zmage v alpskih diciplinah v svojem razredu.

Kot že preje v kandaharju, v veleslalomu in slalomu je tudi v smuku med damami zmagala gospa Erika Schönbichler, ki je letos v vsakem pogledu obvladovala svoje argentinske in čiliske konkurentinje. Nekaj sekund za njo je skoraj v vseh tekmah prispela bariločanka Elsa Tinner.

Še rezultati kombinacij: trojna kombinacija alpskih disciplin pripada Woodru, drugi je Eiras, tretji Rosenkjer. Nordskijsko kombinacijo, je dobil Luis De Ridder, sledijo mu v vrstnem redu Jerman, Caneva in Ojeda.

V soboto zvečer so bila v Ski Hotelu razdeljena zmagovalcem darila in tuji gostje so 10.9 odpotovali z letalom v Čile. Z njimi sta odšla tudi Bertoncelj in Tellechea, ki bosta nastopila na čilskih tekmah v Portillo in Farellones, potem pa na mendoškem prvenstvu. VA

RAMOS MEJIA

Krajevni odbor Društva Slovencev v Ramos Mejia priredi v nedeljo 30. septembra t. l. ob pol sedmih zvečer v cerkveni dvorani v Ramos Mejia svoj osmi prosvetni večer, ki je združen z občinim zborom Krajevnega odbora Društva Slovencev.

Na program je zanimivo predavanje urednika Svobodne Slovenije g. Joška Krošlja o predvojnem političnem dogajanju v Beogradu.

Za zaključek sledi šaljivi prizor: Pred kolodvorom.

MENDOZA

Smrt rojaka. S soboto 11. avgusta smo pokopali na pokopališču Las Heras slovenskega staronaseljenca g. Maksa Furlana. Rajni Furlan je že nekaj let bolehal na pljučih. Letos je kot uslužbenec agronomske fakultete nastopil bolezen-

Vsak teden ena

IMAM TRI LJUBICE

Imam tri ljubice, vse tri bogate, ena ima tolarje, druga dukate.

Ena ima rinčico, druga koravde, tretja ima jančico drobno na bavde.

Jaz se pa ženil bom, kaj mi je početi? Ktero teh ljubic treh hočem si vzeti?

Vzel bom pa le eno, tisto ta mlajši, ta najbolj ljubi me, imam jo najrajši.

ski dopust. Med tem se mu je zdravstveno stanje hitro poslabšalo. Zateči se je moral v bolnišnico, kjer mu pa niso mogli več pomagati, ker je že močno bruhal kri. Umrli je 10. avgusta 1956. Svojo družinsko tragiko je rojak Furlan tiho in voljno prenašal ter je umrl popolnoma osamljen. Na dan pogreba je bilo v naglici mogoče zbrati le manjše število rojakov. Prišli pa so vsi slovenski otroci, ki so se ravno zbrali na slovenskem tečaju. Za rajnega rojaka je slov. dušni pastir g. Jože Horn opravil mašo zadušnico in na grobu pogrebne molitve. Na grob mu je slovenski pevski zbor v Mendozi položil lep venec, drug venec mu je pa dalo osebje agronomske fakultete.

Rajni Furlan je bil med slovenskimi novimi naseljenci znan in priljubljen mož. Bil je zvest član pevskega zbora. Rojakom je prihajal tudi obrezovat trte in cepit vrtnice, prinašal jim je tudi razna zdravilna zelišča in čaje. Vsi so ga klicali samo "naš strič". N. p. v. m.

Pri delu se je ponesrečil g. Ivan Čad. Zastrupil si je roke. En mesec je bil v zdravniški oskrbi. Sedaj je že popolnoma zdrav.

V španski bolnišnici je bila operirana v grlu ga. Ivana Frantar, v centralni bolnišnici pa na slepiču gđ. Jožica Mušec. V špansko bolnišnico so odpeljali tudi Marjetico Ocvirk. Še vedno je v bolniški oskrbi tudi g. Vincenc Krizetič.

Družinska sreča. Družino g. Ernesta Hirscheggerja in njegove žene g. Marije roj. Kosanc v San Juanu je razveselila hčerka Rozalija, v družini g. José Santamaria in njegove žene g. Milene, roj. Kavka se je rodil sin. Sinčka so prav tako dobili v družini g. Edvarda Hvalice in njegove žene g. N. Ontiveros. Čestitamo.

Knjižnico Društva Slovencev v Mendozi so po sklepu zadnjega občnega zbora preselili od g. Staneta Grebenca k Božnarjevim.

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER

(7)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

Bernardko je zgrabil čuden, nepoznan stud. Pogled na gola, bleščeča se sestrina meča — čeprav sta s sestro ležali v eni postelji — se ji je zdel tako odvratno, da se je morala obrniti. Onidve sta med tem prišli na drugo stran, sedli in kakor neumni pričeli ribati noge. Vmes pa sta šklepetali z zobmi. Solze so jima tekale po licih.

"In kaj bo z menoj," jima zakliče Bernardka.

"Pridi čez, če se ti ljudi", šklepeče A. badie.

"Ne sme", se hitro oglasi zaskrbeljena sestra. Takoj bo nahodna in astma se ji bo tako poslabšala, da vso noč ne bomo mogli spati..."

"Da, gotovo bom dobila nahod in kašljala bom. Mama me bo strašno zmerjala in nabila me bo..."

Marija je poskočila in velikodušno rekla:

"Počakaj! Pridem k tebi in te prenesem..."

"Oh ne! Premajhna si in preslaba, Marija... Obe bova čofnila v vodo... Mogoče najdeta nekaj večjih kamnov, da bom mogla preskočiti..."

"Velike kamne", se napihuje Abadie. "Zanje moraš prej poiskati velike može..."

"Ti bi me mogla prenesti, Jeanne. Največja si in najmočnejša..."

Jeanne Abadie, ki je sicer tako vpludna odličnjakinja, se prostaško razjezi: "Najlepša hvala za prijazno povabilo! Še enkrat v to ledeno brozgo. Niti za tri kilograme kandisovega sladkorja. Če ni-

maš poguma in če se bojiš mame, potlej ostani tam, kjer si, koza tesarska. Naj te kar vrag vzame!"

Bernardka ima otroško lastnost, da si vse, kar nekdo reče, dejansko predstavlja. Zanj ni nobena beseda prazna. Obrabljeno rečenico napolni z resničnostjo. Vrag gotovo že stoji za njo v nevidni podobi in jo bo vzel samo zavoljo tega, ker Jeanne Abadie tako želi.

"To mi želiš!" zavpije preko, "če mi to želiš, potem nisi moja prijateljica in nočem ničesar več imeti s teboj..."

Vnemirjena obrne votlini hrbet in posluša samo še Marijin glas:

"Hoj, tamle zgornj je dračje... Počakaj na naju, Bernardka; nič te ne potrebujeva..."

Bernardka se počasi umiri, še vidi pobiralki dračja, ki sklonjeni begata med skalami in gozdičem. Vendar se zdaj čuti samo. Vsakokrat, kadar se počuti samo, čuti prijeten občutek sproščenosti in povratka v tisto blaženost in tišino, ki je nerazumljiva ljudem. Tudi miru v zraku ne zmoti nobena sapa. S sončnim sijem prepojeni oblaki so negibni. Bernardka gleda okoli sebe. Rahlo svetleči se valčki Savy potoka se stapljajo s šumečim vrtenjem Gave. Massabiellska votlina je do vrha polna rožne luči, ki so daje medlo sonce. Skoraj vse senice so zginitle. Edin temni madež tvori loku podobna vdolbina, ki kakor roka moli v notranjost votline. Zanj grabi divja roža, ki raste iz trnjevega grmičja. Bernardka prisluškuje. Nič ni slišati, razen oddaljenih dekliskih glasov in stare gro-

be Gavine pesmi, ki šumi v ušesu kakor nepoznani glasovi sredi noči, če se zbudiš iz težkih sanj.

Ne rabijo te, misli sedaj že brez grenkosti. Istočasno pa se zbudi v njej čut dolžnosti, najstarejša sem in grdo je, da bi me morali k delu siliti. Slab zgled bi bil to. In čeprav imam tolikokrat astmo, vendar nisem tesarska koza in zavoljo malo hladnejše vode tudi ni rečeno, da bom dobila nahod. Neumno je le to, da me je mama prisilila obleči nogavice... Bernardka sede na prav isti kamen, kjer je pred nekaj urami sedel svinjski pastir z njenim očetom in delil z njim kruh in slanino. Sezuje cikle in prične vleči belo nagavico z desne noge. Toda ne pride še do gležnjev, ko čuti, da se je nekaj spremenilo. Ostro se razgleda s svojimi otroškimi očmi na vse kraje. Vse je, kakor je bilo. Nič ne ni prišel. Samo oblaki so se spet zgostili in svetloba je svinčena. Šele čez čas počasna Bernardka spozna, da spremembe ne more videti z očmi, temveč jo more samo slišati. Gava je spremenila glas.

Zdi se, da Gava ni reka, temveč cesta na Tarbes, kadar je v Lourdu semenj, za Veliko noč, ko je najživahnejši čas v letu. Na stotine lestvenih voz, kmečkih kolic, poštnih voz ropota po razorani cesti. Zraven oddelek lourških dragonarjev. Med peketanje, ropotanje, med pokanje bičev in hrzanje se meša trmasto boleče riganje oslov. In vse to prihaja kakor strahovit beg v oblakih prahu naravnost proti Bernardki in sicer proti toku vode. V trenutku mora biti tu in jo pomečkati. Zdi se ji, da med togotno mešanico glasov, iz bolečega ženskega krika že razločuje posamezne glasove, posamezne klice in posamezne besede: "Zgrini! — Poberi se! — Reši se! Vrag naj te vzame!"

Da, še vedno Jeannina kletvica! Gmota se šumeč vali naprej, toda nenadoma obmolkne. Bernardka stiska zobe. Nekaj takega je nekoč že doživela, toda kje in kdaj! Ne more se domisliti. Zda je to besno in otožno tuljenje že mimo, kakor da ga nikoli ni bilo. In Gava šumi s svojim starim glasom.

Bernardka se strese, da bi pozabila videnje. Desno nogavico drži v roki. Nato se še enkrat razgleda na vse kraje, tokrat plašno. Njen pogled obvisi na votlini. Večica divje rože pod skalno vdolbino se v popolnoma mirnem ozračju viharo maje.

SEDMO POGlavJE

G o s p a

Bernardka se ogleda po bližnjih topolih, da bi videla, če morda v višinah še ni kaj vetra, ki se je v Massabielli ujel v trnjeve grmič. Topolovo listje, ki je sicer vedno trepetalo, je zdaj negibno strmelo v zrak. Znova se obrne proti votlini, ki je od njenega sedeža oddaljena komaj deset korakov. Sedaj se tudi divja roža spet negibno oklene skale: Najbrže je bila prevara.

Vendar ni. Bernardka si mane oči, jih zapre, odpre, spet zapre, spet odpre, najmanj desetkrat, slika se ne spreminja. Dnevna luč je še prav tako svinčena, kakor je bila prej. Samo v loku podobni skalni vdolbini votline je videti močno svetlobo, kakor zlat ostanek močne luči. V siju migljajoče luči stoji nekdo, kakor bi prišel iz podzemlja po dolgi, toda ne naporni in udobni poti. Ta nekdo ni noben duh, nikaka prozorna slika, nikake sanje, temveč zelo mlada gospa, nežna in lepa, iz mesa in krvi, prej majhna kakor velika, prosto stoji in se ne zaveda v ozki oval skalne vdolbine. Mlada gospa ni navadno opravljena, vendar ne ne-

moderno. Ni sicer ozko prepasana in ne nosi pariške krinoline, toda snežnobela obleka razločno poudarja nežno rast. Ni dolgo, kar je Bernardka videla v cerkvi poroko mlajše Lafitove hčerke. Najbolj bi mogla primerjati gospejino obleko z obleko premožne neveste. Posebno kar se tiče dragocene tančice, ki ji pada od glave do gležnjev. Videti je, da gospa ne nosi stolpčaste frizure, in da ne uporablja kodralnih škarij kakor je v takih krogih navada. Nekaj nagajivih krodov svetlorjavih las ji je ušlo izpod tančice. Precej širok moder pas, naravno zavozljan pod prsi, ji viši do kolena. Kakšna, skoraj boleča modrina, vendar prijetna. Iz kakšnega belega blaga pa je obleka, tega pa ne bi mogla določiti niti gospodična Peyret, ki je šivilja za vso najbogatejšo gospodo v Lourdu. Včasih se posveti kakor atlas ali satin, včasih potemni kakor neznan nežen belkast baržun, pa spet je videti kakor tih tanek batist, ki se zgane ob najmanjšem premiku udov. Najzanimivejše pa opazi Bernardka nazadnje. Mlada gospa je bosa. Majhne ozke noge so kakor iz slovnine, da skoraj alabasterne. Niti malo rdečega ali rožnatega ni primešanega belini: kakor da še nikdar niso stopile na zemljo. Noge so v pravem nasprotju s sicer živo telesnostjo nežne deklice. Najbolj čudoviti pa sta zlati roži, ki sta na členkih dolgih prstov obeh nog. Ni mogoče videti, kako. Tudi ni mogoče videti, kakšne vrste sta: ali sta krasna dragulja, ali močna slikarja.

Bernardka občuti najprej kratko grozo, nato dolg strah. Toda to ni strah, ki ga pozna, strah, ki te prisili, da odskočiš in bežiš. Ta strah je topel objem in si želiš, da bi trajal, trajal. Čez čas pride strah v nekaj, kar Bernardka ne more prav razumeti. Najbolj podobno

SLOVENC I PO SVETU

USA

G. dr. Alojzij Kuhar je dobil srčni napad. Odpeljali so ga v bolnišnico. Zdravstveno stanje se mu je pa po enajstih dneh že toliko izboljšalo, da so ga 5. septembra odpeljali v domačo oskrbo. Upajo, da bo kmalu popolnoma ozdravel, kar mu tudi mi vsi pri Svobodni Sloveniji iskreno želimo.

Slov. umetnik kipar France Gorše je v svojem clevelandskem ateljeu razstavil svojo najnovejšo umetnino "Romarji".

Na univerzi v Padovi v Italiji je promoviral za doktorja vsega zdravilstva Franc Lukež, sin Rudolfa in Marije Lukež iz Clevelanda. Novi slovenski zdravnik je leta 1945 zapustil domovino kot petošolec. Maturiral je v Gorici, nato se

pa vpisal na univerzo najprej v Bologni, nato pa v Padovi. Leta 1950 je s starši odšel v USA, odkoder se je pa po enem letu vrnil v Italijo in tam sedaj dokonča medicinske študije.

V cerkvi sv. Vida je bila maša zadušnica za pok. Rafaela Zonto, ki je pred tremi leti padel na bojišču na Koreji. Pok. Zonta je zapustil Slovenijo leta 1945. Po prihodu v USA je bil leta 1952 vpoklican k vojakom in poslan na Korejo.

V USA so v zadnjem času prišli: 14 letna Alojzija Lončar, 13 letni Lojze Lončar in 10 letni Karel Lončar k očetu Francu Lončarju, Marija Ana Špindler k očetu Josipu Špindlerju. G. Alojzij Zajec je pa dobil svojo ženo go. Ivano, sina Alojzija in hčerko Marjeto. Iz Ljubljane je prispela Anica Ažman.

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Letošnjo produkcijo žita cenijo v Kanadi na 515 mil. bushelov, kar je 48,6 bushelov več kot poprečje produkcije zadnjih deset let. Zaloge žita dosegajo trenutno 527 mil.

V Kolumbiji bo začela obratovati nova tovarna papirja, katere letna produkcija bo 60.000 ton. Obrat je veljal 20 mil. dolarjev.

Islandska vlada, ki je v rokah rdečih, je z namenom ustavitve inflacije odredila, da se v prihodnjih petih mesecih ne sme dvigniti niti cen produktov niti zvišati plač. Zadnje zvišanje poprečno 6% bi morali delavci dobiti, lani septembra, pa se je glavni sindikat skupaj z vlado uprl tem zahtevam, da bi tako preprečila inflacijski val. Zanimivo je samo to, da so komunisti tako prvi nastopili proti zahtevam, ki so jih pred volitvami vsak dan širili s svojo propagando.

Egipt je pri iranski vladi kupil 100.000 t petroleja in v zameno dobavil bombaž, katerega bodo pa Iranci, sami producenti bombaže, prodali Japoncem.

Van Driel, direktor neke nizozemske tovarne za margarino, je iznašel način pridobivanja sintetične kave, ki jo je krstil na ime Bentu. Produkcijo takšne kave so že pričeli v neki tovarni v Zoetermeeru pri Haagu. Na mesec izdelajo trenutno 15 ton. Cena sintetični kavi je trikrat manjša od prave kave.

Na zagrebškem velesejmu, katerega je odprl Tito, je vzbujal posebno pozornost USA izdelek — radijski aparat na pogon s sončnimi žarki.

"Poljski ni uspelo v teku šestletke doseči zboljšanje poljedelstva in moramo zato uvoziti iz tujine več kot en milijon ton žitaric, ako hočemo pokriti vedno bolj rastoče potrebe poljskih mest in vsega ljudstva," je dejal gl. tajnik poljske KP Edvard Ochab.

Mel Argentino in Brazilijo je bil podpisan dogovor o izmenjavi sadja v vrednosti 16 mil. dolarjev. Argentinci bodo izvozili v prihodnjih šestih mesecih jabolka, hruške, suho sadje, Brazilci pa dobavili banane in ananas.

V okviru večstranskih gosp. dogovorov, ki jih je Argentina sklenila, bodo prihodnji mesec pričele prihajati trg. delegacije držav iz Srednje Evrope. Med prvimi pričakujejo Čehe in Jugoslovane, potem pa Poljake in druge.

Te dni se je pričel uraden promet trgovarice med sovj. pristanišči ob Črnem morju in Egiptom.

Predstavnstvo urarskih grosistov se je obrnilo na arg. fin. ministra s prošnjo, naj ukrene vse potrebno, da bo lahko dovoljen uvoz budilk. Lansko leto je bilo namreč uvoženih na črno preko 100.000 budilk in to iz dežel, iz katerih v smislu prejšnjih dogovorov sploh ne bi smelo biti uvoza. Na tan način je država oškodovana za lep vir dohodkov, ker vsi ti uvozi ne plačajo nobene carine, pravijo urarji.

SOKOLSKA AKADEMIJA

Jugoslovansko Sokolsko društvo v Argentini je imelo 8. septembra zvečer v prostorih Jugoslovanskega kluba v ulici Nuñez 1751 na Dock Sudu slavnostno akademijo ob 30 letnici obstoja tega društva. Spored je bil pestro sestavljen. Začel se je z argentinsko in jugoslov. himno. O pomenu 30 letnega dela sokolskega društva je govoril tajnik društva g. Mate Veža. Proste vaje "Zgodovinski pomen Sokola" so izvajali člani pod vodstvom načelnika g. Petra Capudra. Po recitaciji Živel kralj je gdč. Mara Amidžić zapela več narodnih pesmi. Sledila je sokolska scena sestavljena iz več točk, ki so jih izvajali Sokoli.

Po programu je bila zabava s plesom. Igral je orkester pod vodstvom g. prof. Draga Cimperška.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Vse člane in članice, ki so še v zastanku s članarino in posmrtnim prispevkom, lepo prosimo, da izpolnijo svojo člansko dolžnost in zaostanek društvu čimprej plačajo. Ne zadržujte društvu skromnih dohodkov in revežem potrebnih podpor! Društvo Slovencev.

CERKVENI OGLASNIK

Dva meseca je preteklo 20. septembra, odkar je zatisnil svoje oči France Uršič, rodom iz Preserja v Sloveniji, ki je po prvi svet. vojni prišel v Argentino in storil tako rojakom iz dobe pred 1. 1945 kot tudi slovenskim beguncem po drugi svet. vojni izredno veliko dobrega. Č. g. Janez Hladnik bo opravil to nedeljo 23. septembra ob enajsti uri sv. mašo za dušni pokoj umrlega Uršiča v kapeli sanatorija "Hogar maternal No. 5", Avda del Campo 1653, Paternal. Vabimo vse Slovence, ki so plemenitega pokojnika poznali, da se te sv. maše udeležijo v čim večjem številu. Naj ta maša poveže slov. rojake v eno samo družino slovenske krvi, ki ji je pok. Uršič ostal zvest od zadnjega diha življenja.

OBVESTILA

Študijski dan Slovenskega kat. akad. starešinstva bo v nedeljo dne 23. septembra t. l. na Paternalu, Paz Soldan 4929. Predava g. dr. Ivan Ahčin. Začetek ob deveti uri s sv. mašo. Opoldne skupno kosilo.

V nedeljo 23. t. m. bo na Pristavi v Moronu sestanek naših naraščajnikov. Po sestanku tolovadne vaje kot običajno. S seboj povabite tudi svoje prijatelje. S. F. Z.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA — GLASBENI ODSEK W. A. MOZART

ob 200-letnici rojstva
KONCERTNI VEČER njegove komorne glasbe v soboto 29. t. m. ob 19. uri v ramaški župni dvorani.
Sodelujejo: Anica Kralj (klavir), Alojzij Šonc (violina), Vinko Klemenčič in Božo Fink (baritonista), tercet sester Finkovih, kvartet Finkovih, duet Nelida Boštjan — Božo Fink, Nelida Borštnik (sopran), trio Nelida Borštnik — Marija Geržinič — Božo Fink. Klavirske spremljave: Alojzij Geržinič.

Peter Rant
CONTADOR PUBLICO NACIONAL
TRADUCTOR PUBLICO
GRANADEROS 61
T. E. 66-0818

PRO DAM
RADIO TELEFUNKEN-SUPER
Original. 8 valovnih dolžin za 110-220-240 voltov. — CENA \$ 2.100.—
Vprašati: Calle Junta 3289, Capital
od 19. ure dalje

Pakete za Evropo
vsakovrstne, kakor tudi zdravila, šivalne stroje, radijske aparate, dvokolesa itd. najboljše in najceneje pošilja

Jadran - Pak
Charcas 769. Blizu Retira. TE 31-8788
Buenos Aires
Uradne ure od 15-19 ure, ob sobotah od 11-13 ure.
Pismena naročila, kakor tudi denar, pošiljajte po giro postal ali z bančnim čekom na
ZDENKA KALEČAK
Casilla de Correo 340 - Buenos Aires
Vsi paketi so zavarovani in prispejo v 21 dneh.
Znatno znižane cene!

Sporočamo sorodnikom in znancem, da nas je pred kratkim za vedno zapustil naš dobri oče, stari oče v starosti 86 let
gospod ANTON LESKOVEC,
posestnik na Vrhniki.
K zadnjemu počitku so ga spremili na farno pokopališče sv. Pavla na Vrhniki.
Žalujemo:
Hčeri: Ana in Frančiška, vdova Hren z družino;
sinova: Karol in Jože z družinama.
San Martin, Vrhnika.

ESLOVENIA LIBRE

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 527777	

Imprenta, Dorrego 1102. T. E. 54-4544. Bs. Aires

S svojim XI. kulturnim večerom v soboto 29. t. m. ob sedmih v ramaški farni dvorani se bo SKA pridružila številnim častilem Wolfganga Amadeja MOZARTA ob skladateljevi 200-letnici rojstva. Priredila bo koncert komorne glasbe (klavirska in violinska sonata, več solosplov, duet, dva tria in kvartet). Podroben vrstni red in imena sodelujočih na posebnih programih.

Ljubiteljem odbojke! Vsem, ki bi se želeli udeležiti odbojkaškega turnirja trojk, ki ga organizira SFZ, sporočamo, da je čas za prijavo še do sobote 22. t. m. Interesenti naj se prijavijo pri načelniku odbojkaške sekcije Jožetu Musarju, ali pa pri kateremkoli članu odbora SFZ.

Športno-družabno prireditve prirejata SDO in SFZ v nedeljo 30. septembra na Pristavi v Moronu. Program bo zelo zanimiv, saj so na dnevnem redu mednarodne tekme v odbojki in ping pongu. Tudi za družabni del bo dobro preskrbljeno. Vabljeni.

Poleg že znanih "scopov" predstavlja SFZ s sodelovanjem SDO novo senzacijo "igroscope". Vabimo vso mladino, da si to posebnost ogleda v nedeljo 23. septembra ob pol sedmih zvečer v farni dvorani v Ramos Mejia. SFZ in SDO.

Slovenska gospodarska zadruga obvešča, da se bodo v sklopu njenega trgovsko-knjigovodskega tečaja vršila v prihodnjih tednih naslednja predavanja: 22. sept.: Trgovska propaganda — g. Zorko Simčič; 23. sept.: Organizacija proizvodnje — g. Jože Musar; 29. sept.: Racionalizacija proizvodnje — g. Aleš Kralj; 30. sept.: Finančno poslovanje — g. Stanko Jerebič; 6. okt.: Delavska zakonodaja — dr. Julij Savelli. Tečaj se vrši na Alvarado 350, Ramos Mejia ob sobotah ob sedmih zvečer ter vsako nedeljo ob pol desetih dopoldan.

Goriška in Primorska

(Nadaljevanje z 2. strani)

komunisti in sorodniki za Pogassija, novofašisti za Battigellija. Nihče ni dobil zadostnega števila glasov. In volili so še drugič in tretjič in še vedno je bil Trst brez župana. Pojavili pa so se komunisti, ko so se odpovedali svojemu kandidatu Pogassiju v prid saragatovcu ing. Mianiju, ki naj bi združil vso levico. Demokristjani so vztrajali na Bartoliju, katerega so hoteli podpreti tudi novofašisti s pripombo, da ne bodo glasovali zanj za to, ker bi se z njim strinjali, pač pa zato, ker ne želijo, da bi Trst dobil "nenacionalno" upravo. Tako so volili in Bartoli je dobil 30 glasov, vse demokristjane razen dveh, enega liberalca in vse novofašiste. Da sta se dva demokristjana odrekla Bartoliju, gre na račun dejstva, da bi Bartoli moral odstopiti, ako bi bil izvoljen tudi z glasovi desnice. Vsa kršč. demokracija v Italiji je namreč prakticirala pri občinskih volitvah tak način, da ji ne bi mogli očitati zvez z novofašisti. Če bi bil Bartoli izvoljen z absolutno večino, to je 31 glasov, ki moral odstopiti in bi bilo tako sploh onemogočeno nadaljnje glasovanje. Trst bi dobil komisarja, ki bi bil verjetno spet demokristjan. In so spet glasovali: to pot je Bartoli zbral 33 glasov, od katerih jih je deset novofašističnih in monarhističnih, t. j. demokristjanih, njegov nasprotnik ing. Mianij pa 26 (komunisti, nennijevci, saragatovci, neodvisni socialisti, gospodarsko gibanje in predstavnik Slovenske liste). Brez podpore skrajne desnice bi torej Bartoli ne bil izvoljen. Zato je po objavi rezultatov odstopil, češ da noče biti izvoljen z glasovi desnice. O tej demisiji so spet glasovali: za sprejem odstopa je bilo 49 odbornikov, proti pa 8.

Zdaj je šlo glasovanje novo pot: pri prvem je dobil Bartoli spet 17 glasov, Mianij pa 18. Ker je ta — bivši republikanec, izvoljen na saragatovski sociali-

stični listi izjavil, da ni kandidat in da ne sprejema glasov niti komunistov in niti ne titovcev, so spet glasovali: Bartoli 21, Pincherle 15, Barbi 3, Visintin 1, belih glasovnic 19. Tretje glasovanje v tej seriji pa je dalo naslednje rezultate: Bartoli 28, Pincherle 1, belih 14. Ker nihče ni dobil relativne večine, so spet glasovali ter je bil končno ing. Bartoli izvoljen za župana z glasovi krščanskih demokratov, Saragatovih socialistov in republikancev. Novo izvoljeni župan je po izvolitvi prečital delovni načrt nove občinske uprave. V izjavi ni nobene besede o zaščiti slovenskih narodnih pravic, niti ni prav nobenih zagotovil, da bi prišli do zaposlitve tudi Slovenci.

Sodno obravnavo proti dekanu Simčiču je vodil naslednji sodniški zbor: predsednik sodišča Macarol Vladimir, porotnika Peternelj Leopold in Koritnik Mirko. Okrožnega javnega tožilca iz Nove Gorice Bajca Franca je nadomestil pomočnik Laharnar Anton. Ana Fratnikova, ki je dekana prijavila, in njen mož Mirko sta nastopila kot glavni priči.

Nek motorist je povozil zlatomašnika p. Otona Kocjana, ki si je pri nesreči zlomil nogo v kolku. Njegova zlata masa je zato morala biti preložena.

Na obč. seji v Nabrežini, kjer je s pomočjo Besednjakovih ljudi zmaga la kom. lista, so slov. odborniki govorili slovensko, na kar so njih govore prestavili v italijansko. Ko je govoril italijanski odbornik v svojem jeziku, so pričakovali, da bodo tudi njegov govor prevdli. Pa se je oglasil eden izmed kom. odbornikov in izjavil, da bi razpravo nadaljevali kar v italijanski, "v jeziku, ki ga vsi razumemo," in pa zato, da "pospešimo delo." Slov. odborniku — odgovornemu uredniku Novega lista Dragotu Legiši se ob tej priliki ni zdelo potrebno zagovarjati najosnovnejših pravic slovenskega naroda.

je tolažbi. Bernardka do tega hipa ni vedela, da je tolažbe potrebna. Saj ni razumela, kako težko življenje ima, da je velikokrat lačna, da živi v temni luknji v Cachtu s petimi ljudmi v ozkem prostoru in da mora včasih po celo noč loviti sapo. Tako je pač bilo in tako bo najbrže vedno ostalo. Kakor nujnost. Sedaj pa jo vedno bolj in bolj ovija tolažba, ki ji ne ve imena in se ji zdi kakor vroč tok usmiljenja. Ali se smili sama sebi? Da! Toda njena zavest je tako odtrgana, da jo sladkost usmiljenja docela preplavlja, prebada do zadnjega vlakna.

Medtem, ko so valovi pretresujoče tolažbe preplavljali Bernardkino srce, je bila z očmi svobodno in trdno uprta v obličje mlade gospe. Ta je bila od svoje strani zaposlena s tem, da je nudila in ponujala deklici svoje obličje. Čeprav je bilo videti, da mirno stoji v vdolbini, je bilo kazno, da prihaja vedno bliže, kolikor bolj so se Bernardkini pogledi upirali vanjo. Mogla bi prešteti utripe trepalnic, ki so od časa do časa, zelo redko zakrile čudovito belino in modrino oči. Njena polt je kljub brezmadežnosti tako živa, da je na pordelih licih lahko opaziti svežost, ki jo povzroči mraz zimskega dne. Ustnice niso slovesno stisnjene, temveč rahlo, kakor nezavedno odprte, tako, da je videti mladostni blesk zob. Bernardka ne opazuje posameznih delov te ljubkosti, zagledana je vsekoli samo v celoto.

Še na misel ji ne pride, da je prikazen nekaj nebeškega. Bernardka ne kleči v somračni cerkvi. Sedi na kamnu, blizu izliva Savy potoka v Gavo. Mrzel februarški dan je in v mlahavi roki drži nogavico. Samo tega si je svesta, da je ženina lepota, ki jo opijanja, nenasična. Gospejina lepota je prva in poslednja

sila, ki Soubirousovega otroka popolnoma oklepa.

Kakor ohromela od zavzetja se Bernardka nenadoma domisli, da njeno zadržanje ni spodobno. Ona sedi, gospa pa stoji. Tudi ji je nerodno, ko ima na levi nogi nogavico, na desni pa ne. Kaj naj napravi? V zavesti krivde vstane, Gospa se zadovoljno nasmehne. Ta nasmeh še bolj osvetli njeno ljubeznivost. Sedaj se Bernardka nerodno pokloni, kakor je navada lurskih šolarj, če srečajo sestro, abbeja Pomiana ali celo gospoda župnika Peyramalea. Gospa takoj odzdravi, toda ne hladno, kakor je navada visokih osebnosti, temveč s pravim prijateljskim pozdravom. Večkrat priki-ma in njen nasmeh je še jasnejši. Po zdrav ustvari nov položaj. Odnos se je poglubil. Med osrečeno in njo, ki je osrečevala, je nastal tok prijateljske vdanosti, starih vezi, tok prave globoke pri-srčnosti. Jezus, Marija, se domisli Bernardka, ona stoji in jaz stojim. Da bi pokazala spoštljivost do gospe, poklekne na prostrano obrežje in se s celim obrazom zagleda v votlino.

V dokaz, da je deklico razumela, je napravila gospa z alabastrnimi nogami, na katerih sta se svetili zlati vrtnici, kratak korak proti robu skale. Dalje ni mogla ali pa ni hotela iti. Potlej je nekoliko razprla roke, kakor bi hotela nekoga objeti ali dvigniti. Roke so bile po nežnosti in belini podobne nogam. Na dlaneh ni bilo moč opaziti ne rdeče, ne rožnate barve.

Dolgo se sedaj ni nič zgodilo. Zdi se, da je mlada gospa prisiljena, ali bolje rečeno, da nalašč hoče, da Bernardka sama prične. Tej pa dolgo ničesar ne pade v glavo, temveč samo kleči in gleda in gleda ter kleči. Med obema leži neka blažena zadrega, ki deklico rahlo ti-

šči. Rada bi s svojo služno malenkostjo po svojih močeh Gospej olajšala srečanje.

Istočasno pa sta se v Bernardkinem začaranem duhu pričela porajati čuječnost in dremajoča zavest. Odkod je gospa prišla? Iz notranjosti zemlje? Ali more iz notranjosti zemlje kaj dobrega priti? Vse dobro, nebeško, pride od zgoraj. Kar pride od zgoraj, se pripelje na oblakih in sončnih žarkih kakor je to videti na slikah v cerkvi. Kdo je mlada gospa in odkod je prišla s svojimi bosimi nogami, ali je prišla po naravni, ali nadnaravni poti — ena stvar je posebnost nerazumljiva: zakaj si je izbrala ravno Massabiellsko votlino, to umazano luknjo, ki jo vedno preplavlja voda, kjer leže kosti in prod, kjer se mude svinje in kače? Zakaj si je izbrala ta kot, ki se ga vsi ljudje boje?

Bernardka te zadrege ne vzame nič preveč resno. Celo njeno bitje vriska zavoljo lepote Gospe. Ni lepote, ki bi bila samo telesna. Iz vsakega človeškega obraza, ki ga moremo imenovati lepega, proseva neka luč, ki je, čeprav je navezana na fizično obliko, vendar duhovne narave. Gospejina lepota pa je videti manj telesna kakor vsaka druga. Duhovna luč sama je, ker je pač lepota. Premagana od te luči in malo zavoljo tega, da bi se prepričala o poreklu gospe, se skuša Bernardka pokrižati.

Križ je zelo preizkušeno sredstvo proti vsem dušnim strahovom, ki so Bernardko zasledovali že od zgodnje mladosti. To niso samo strahovi nočnih sanj. Tudi ob svetlem dnevu je imela čudovito sposobnost, da je videla vsako stvar kakor sliko v okviru, Cachtoske stene so bile posute z velikimi vlažnimi madeži.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)